

LEREN IN DE WIJK

Inspiratiebron voor professionals

Publicatie naar aanleiding van drie jaarlijkse conferenties 'Leren in de Wijk' over vraaggerichte educatie, ketensamenwerking en good practices

Leermogelijkheden in de eigen leefomgeving zijn van groot belang

Leren is voor iedereen. Je kunt het op elke plaats en op elk tijdstip doen. Op school, via internet, bij de volksuniversiteit, maar ook in de bibliotheek en in het clubhuis of buurtcentrum. Veel mensen willen leren, maar niet iedereen wil op dezelfde manier leren. De een volgt een cursus in een andere stad, een ander achter zijn bureau via internet en nog weer een ander leert het liefst in zijn eigen clubhuis met mensen die hij kent. Voor elke voorkeur moeten er mogelijkheden zijn. De mogelijkheden voor leren in de wijk moeten nog tot wasdom komen. Daarom heeft de projectdirectie Leren en Werken de Conferenties "Leren in de wijk", "Regisseren van leren in de wijk" en "Partnerschap tot leren in de wijk" van harte ondersteund. Deze conferenties dragen bij aan de verdere ontwikkeling van leermogelijkheden in de eigen leefomgeving. Dat is van groot belang, vooral voor mensen voor wie leren geen vanzelfsprekend iets is. Leren in de wijk kan ook een opstap zijn naar meer beroepsgericht leren en een (andere) baan. Dat is een reëel perspectief, maar laten we beginnen met leren aantrekkelijk te maken voor de mensen in de wijk. Deze publicatie kan daarbij als hulp- en inspiratiebron dienen voor elke professional en vrijwilliger die in de wijk werkt.

*Toon Janssen
Projectdirectie Leren & Werken*

Leren in de wijk: Vraaggestuurde samenlevingseducatie verdient een nieuwe impuls

Een integrale wijkaanpak duikt als een zeemeeuw op in het land waar veel bevoegdheden gedecentraliseerd zijn naar gemeenten (Wmo, Web e.a.). Educatieve voorzieningen zullen daarbij moeten aansluiten.

In educatieland wordt steeds meer de nadruk gelegd op vraagsturing dan op aanbodsturing. In de praktijk betekent dit dat in dialoog met burgers, wijkbewoners, groepen en organisaties de educatieve vragen gedetecteerd en gearticuleerd moeten worden. Dat vraagt om een actieve en persoonlijke benadering. En wat nog moeilijker is het ontwerpen van een passend educatief aanbod.

Maar voordat (wijk)bewoners geïnteresseerd zijn in nieuwe leermogelijkheden moeten er heel wat drempels genomen worden. Een aanbod dat past bij de actuele, concrete vragen en zelforganisatie zoals in de buurtacademie maakt leren aantrekkelijk.

Tijdens de conferenties over "leren in de wijk" (2006, 2007 en 2008) is verder gebleken dat een goed samenspel van gemeente (regisseur) en spelers in het veld (educatieve voorzieningen en welzijnswerk) onontbeerlijk is. Dat vraagt van de verschillende actoren dat zij over de schutting durven kijken, elkaar leren vertrouwen, kortzichtig eigen belang aan de kant zetten, elkaars professionele inbreng en waarde leren onderkennen en een nieuwe aanpak door samen te werken aan durven.

In deze publicatie worden een aantal goede praktijken beschreven. Bijna altijd komt het neer op een vernieuwende aanpak die gestart wordt op de werkvloer. Regelgeving en management zitten in eerste instantie nogal eens in de weg. Maar gedreven mensen zijn niet tegen te houden.

Van groot belang is dat overheden ruimte geven tot experiment om educatie dichterbij de burger te brengen, daar waar de educatieve vraag opbloeit (educatieve biotoop).

In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning en een toekomstige participatiewet educatie liggen er voor gemeenten diverse uitdagingen. Educatie voor ouderen, gehandicapten, wijkbewoners, commissies en adviesraden, vele vrijwilligers, leden- en zelforganisaties zal een grote bijdrage kunnen leveren aan een gezonde en leefbare samenleving waarin mensen leren voor zichzelf te zorgen en elkaar een hand toe te steken. Investeren in sociaal en cultureel kapitaal zal vele maatschappelijke opbrengsten genereren. Wie daar niet in gelooft, moet onmiddellijk het budget voor zorg en repressie drastisch verhogen.

Ik hoop dat deze publicatie uitdaagt tot innovatie en samenwerking. Vraaggestuurde samenlevingseducatie is niet nieuw, maar verdient wel een nieuwe impuls.

*Jan Houtepen
Voorzitter Beraadsgroep Vorming
Platform voor non-formele educatie in Nederland*

Vraaggerichte Volwasseneneducatie: een nieuwe hype?

“Educatieve trajecten voor volwassenen moeten vraaggericht zijn, wil het een direct antwoord geven op behoeften van wijkbewoners en inwoners van kernen. Hierdoor kan de afzet van trajecten vergroot worden, evenals het rendement en zal de impact bij de deelnemer uiteindelijk beter zijn. Deze organisatie van volwasseneneducatie kan daarnaast goed inspelen op de toekomstige marktwerking. Deze vorm van educatie lijkt een utopie, trajecten van Spectrum Gelderland in samenwerking met lokale partners tonen aan dat ze werkelijkheid kunnen zijn.”

Het gedachtegoed van vraaggerichte volwasseneneducatie in de wijk / kern

“Een belangrijke succesfactor van het organiseren van educatieve trajecten in de wijk / kern is (zoals bij velen bekend) het mobiliseren van bewoners. Het leggen van contacten, het smeden van dwarsverbanden en het creëren van leeromgevingen zou moeten liggen in het optimaliseren van kansrijke contexten. Probeer daar waar mensen elkaar toch al ontmoeten (op school, in het wijkcentrum en op de sportvereniging) te zorgen dat ze ook van elkaar kunnen leren.”

Dat lijkt makkelijker gezegd dan gedaan. De centrale hamvraag is hoe men dit doet en hoe men dit geheel regisseert. Elke gemeente heeft een aantal dienstverlenende instellingen met een maatschappelijke opdracht. Een aantal instellingen (waaronder welzijn en educatie) formuleert die opdracht ten aanzien van ontwikkeling en ontplooiing van de wijk met haar bewoners. De vraag is hoe dit lokaal georganiseerd en gefaciliteerd wordt. Binnen elke gemeente is er de uitdaging op basis van de vraag van de bewoners de maatschappelijke instellingen hun opdracht te laten vervullen door een passend aanbod voor haar bewoners te verzorgen.

Deze manier van vraaggericht werken en organiseren doorloopt een bepaald stappenplan, te weten:

1. Samenwerkingsafspraken
2. Vraaginventarisatie
3. Aanbodformulering
4. Werving en activering
5. Implementatie in beleid en uitvoering

Deze vijf stappen dienen als leidraad om nieuwe projecten van leren in de wijk te kunnen starten.

Good practices van de afgelopen 4 jaar

In de afgelopen 4 jaar heeft Spectrum Gelderland een aantal trajecten vraaggerichte volwasseneneducatie begeleid. Figuur 1 geeft kernachtig het kader van deze projecten en het bijbehorende resultaat weer.

Figuur 1: Kerngegevens en resultaten trajecten vraaggerichte VE 2004-2008

<i>Titel</i>	<i>Plaats en wijk / kern</i>	<i>Partners</i>	<i>Samenwerking bestaand netwerk</i>	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal trajecten</i>	<i>Methoden vraag-inventarisatie</i>
Buurtacademie	Doetinchem Muziekbuurt	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeente Doetinchem ▪ ROC Graafschap College ▪ IJsselkring ▪ Spectrum 	Wijkteams	56	11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wijk-avonden
Rijk in de wijk	Tiel, Tiel-Oost en Hertogenwijk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeente Tiel ▪ ROC Rivor ▪ Mozaïek ▪ Spectrum 	Reguliere samenwerking educatie en welzijn	40	7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Huisbezoeken vrijwilligers ▪ Partytent-gesprekken
Wij(s) in de wijk	Zutphen, Noordveen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeente Zutphen ▪ ROC Aventus ▪ Born Ouderenwerk 	Wijkteams	33	4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via ouderenadviseurs ▪ Huisbezoeken

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stichting Welzijnswerk Zutphen 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ vrijwilligers ▪ Enquête wijkaanpak ▪ Expertmeeting partners Brede School
Wijkempowerment "De Fontein"	Beuningen, Werkgebied "De Fontein"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeente Beuningen ▪ ROC Nijmegen e.o. ▪ Basisschool De Fontein ▪ PSZ¹ Pino ▪ BSO² Go for Kids ▪ Vluchtelingen & Nieuwkomers Zuid-Gelderland 	Brede School	378 ³	5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interviews met ouders bij het consultatiebureau
Vraaggerichte Educatie Malburgen	Arnhem, Malburgen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeente Arnhem ▪ Rijn IJssel ▪ Rijnstad 	Reguliere samenwerking educatie en welzijn	25 ⁴	7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interviews met gespreksleidraad via bestaande groepen en zelf-organisaties

De instrumenten per stap

Per stap zijn een aantal instrumenten voor de lokale instellingen ontwikkeld, waardoor zij het partnerschap tot leren in de wijk op een vraaggerichte wijze verder kunnen ontwikkelen. De instrumenten zijn op te vragen bij Spectrum Gelderland Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling. Hieronder staan per stap de verschillende instrumenten aangegeven:

1. Samenwerkingsproces: Vervlechten van afspraken

Hoe kan men in het krachtenveld van welzijn en educatie samenwerken en concurreren en deze lijn doorzetten naar sectoren als zorg en wonen?

Instrumenten:

- Document met unique selling points per sector
- Verantwoordelijkheidsverdeling inzake leerproject in de wijk

2. Vraaginventarisatie: Van vraag naar leerbehoeften

Wat zijn mogelijkheden van behoefteanalyse voor deelnemers in de wijk? Welke methoden werken en welke zijn af te raden? Welke voorwaarden voor deelname zijn er?

Instrumenten:

- Wijkanalyse met bestaande infrastructuur in de wijk
- Lijst met methoden van bewonersbenadering

¹ PSZ =Peuterspeelzaal

² BSO = Buitenschoolse Opvang

³ Hoge aantal wordt deels verklaard door grote opkomst tijdens een reeds bekend evenement

⁴ Meting na eerste pilots, implementatie moest nog starten

3. Aanbodbepaling en leeromgeving: Vormgeven van educatieve en welzijnstrajecten

Hoe maak je als beroepskracht de vertaalslag van vraag naar een flexibel aanbod? Wat zijn bepalende voorwaarden en resultaatgerichte methoden?

Instrumenten:

- Format voor aanbod ontwikkeling

4. Activering en werving van deelnemers: Stimuleren tot deelname

Hoe maak je als instellingen deelnemers gezamenlijk warm voor participatie? Wat zijn de ins en outs van werving?

Instrumenten:

- Checklist motivatie
- Interessekaart van deelnemers
- Actieplan werving

5. Implementatie in beleid en begroting: Verankeren in beleid gemeente en organisaties

Hoe krijgt het vraaggericht werken een plek in gemeentelijk beleid en de productbegrotingen van de lokale instellingen?

Instrumenten:

- Eindrapportage vraaggerichte educatie (incl. vertaling naar beleid)

Meer informatie

Wilt u meer informatie krijgen over de realisatie van deze trajecten, een voorbeeldrapportage van een project of één van de instrumenten ontvangen of heeft u interesse in ondersteuning bij de opzet van een dergelijk traject in uw gemeente? Dan kunt u contact opnemen met Dhr. M. de Greef (tel.-nr.: 026-3846252 / e-mail: m.de.greef@spectrum-gelderland.nl).

*Maurice de Greef
Adviseur Spectrum Gelderland*

Good Practice 1: Wijkempowerment Beuningen

Uitvoerende instellingen: Basisschool De Fontein, Peuterspeelzaal Pino, Buitenschoolse opvang Go for Kids, Vluchtelingen & Nieuwkomers Zuid-Gelderland en ROC Nijmegen sector Reïntegratie en Educatie

Ondersteunende instelling: Spectrum Gelderland (Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling)

Locatie: Beuningen

1. Aanleiding

In 2004 heeft de Gemeenteraad van Beuningen het krediet vastgesteld voor de ombouw van basisschool de Achtsprong naar Brede School De Fontein. Na een eerste periode van praktische samenwerking op huisvestingsgebied ontbrak een kijk op de betrokkenheid van kinderen, ouders en anderen bij de Brede School. Participatie van burgers, klanten en specifieke doelgroepen staat hoog op de agenda van de overheid en maatschappelijke organisaties. Vraaggericht werken zou een kenmerk van de Brede School moeten zijn. Ook Brede School De Fontein beoogt een vraaggericht en flexibel aanbod op maat te realiseren op basis van de wensen en behoeften van kinderen, ouders en soms ook buurtbewoners.

2. Probleemstelling

De Brede School De Fontein heeft te weinig de behoeften van de gebruikers van de Brede School in beeld om een educatief aanbod samen te kunnen stellen dat een doorlopende leerlijn bewerkstelligt, waardoor het aanbod niet geformuleerd en opgezet kan worden.

3. Doelstelling

Doel van het project is zicht te krijgen op de wensen, behoeften en belemmeringen van de gebruikers van de Brede School. Hiertoe wordt een methode op maat gemaakt om de wensen en behoeften te inventariseren. Einddoelen zijn:

- Een ontwikkelde methode waarin door structurele actieve participatie van de doelgroepen de invulling van het concrete beleid van de Brede School gerealiseerd wordt;
- Vanuit de wensen en behoeften van de doelgroep een passend aanbod te realiseren dat aansluit op het bestaande aanbod.

4. Doelgroep

De doelgroep bestaat uit de gebruikers van de Brede School De Fontein en haar organisaties.

5. Profijtgroep (bijvoorbeeld effecten op wijkniveau).

Uiteindelijk zal de werving plaatsvinden in geheel Beuningen. Op deze manier kunnen ook andere Beuningenaars profijt hebben van het ontwikkelde aanbod.

6. Mogelijke belemmeringen of bevorderende factoren:

- De verschillende gebruikers van de Brede School hebben verschillende belangen en inhoudelijke agenda's, wat belemmerend kan werken;
- De activiteiten moeten vanuit de reguliere subsidie ontwikkeld worden bij de start van het project, waardoor het moeilijk is om beroepskrachten vrij te stellen voor het project;
- De verschillende instellingen hebben ieder een eigen achterban die tezamen een grote groep potentiële deelnemers vormenvoor de ontwikkelde trajecten;
- De reguliere activiteiten van de instellingen sluiten op elkaar aan, waardoor doorstroming van deelnemers mogelijk is.

7. Innovatieve waarde

Voor het eerst wordt er gewerkt aan een vraaggerichte wijze van educatie aanbieden, waarbij een doorlopende leerlijn wordt gecreëerd voor jong en oud is voldoende aanbod ontwikkeld en uitgevoerd voor alle gebruikers van de Brede School en evt. andere bewoners uit Beuningen.

8. Overdraagbaarheid / publicatie

Spectrum heeft het proces en de resultaten beschreven in een eindrapportage.

9. Samenwerkingspartners: 4 mogelijke rollen

- Regisseur: Gemeente Beuningen.
- Initiatiefnemer: ROC Nijmegen, sector Educatie en Reïntegratie heeft het eerste initiatief genomen om vraaggerichte educatie te ontwikkelen en uit te voeren.
- Organisator: Spectrum Gelderland heeft het traject getrokken en het vraaggerichte werken in de steigers gezet.
- Uitvoerders: Basisschool De Fontein, Peuterspeelzaal Pino, Buitenschoolse opvang Go for Kids, Vluchtelingen & Nieuwkomers Zuid-Gelderland en ROC Nijmegen sector Reïntegratie en Educatie.

10. Rol lokale overheid

De gemeente Beuningen regisseerde het gehele traject. Dit hield in dat zij voor een vertaling naar beleid zorgde en het project heeft geïmplementeerd door een subsidieaanvraag voor een coördinator van de Brede School te honoreren die het project verder zal uitrollen.

11. Bekostiging

De meeste activiteiten worden met reguliere middelen bekostigd. Voor de coördinator en een aantal activiteiten zijn extra subsidiegelden geworven en verkregen.

12. Aanbod van ondersteunende instelling (indien betrokken)

Spectrum Gelderland heeft het project mede ontwikkeld en gemanaged en heeft de rapportage en voor een deel de specifieke inhoudelijke input verzorgd.

13. Meer informatie

Voor meer informatie kunt u terecht bij Maurice de Greef, adviseur Spectrum Gelderland, m.de.greef@spectrum-gelderland.nl / 026-3846252.

Good Practice 2: Op les in de wijk in Den Helder

Uitvoerende instellingen: Woningstichting Den Helder, ROC Kop van Noord-Holland, WMD Opbouwwerk, Vrijwilligerscentrale en wijkcentrum De Dintel

Locatie: Wijkcentrum De Dintel in Den Helder

1. Aanleiding

In de wijk Nieuw Den Helder huren veel laaggeletterden een woning bij de woningstichting. Brochures en formulieren aan hen uitleggen kost de medewerkers van de woningstichting veel tijd. De woningstichting besloot er iets aan te doen: samen met het opbouwwerk leidt zij laaggeletterden toe naar een lees- en schrijfcursus in het wijkcentrum.

2. Probleemstelling

Uitleg van brochures en formulieren door de woningcorporatie is te tijdrovend voor laaggeletterden en levert geen structurele oplossing.

3. Doelstelling

Realisatie van een lees- en schrijfcursus in dienst van de zelfredzaamheid voor het wonen om huurders geletterd te maken, zodat zij zelf formulieren kunnen invullen en brochures kunnen lezen.

4. Doelgroep

De doelgroep bestaat uit de bewoners die een woning hebben via de Woningstichting Den Helder.

5. Profijtgroep (bijvoorbeeld effecten op wijkniveau).

De wijk gaat er in zijn geheel op vooruit. Er worden namelijk ook deelnemers aangedragen via WMD Opbouwwerk en via andere diensten in wijkcentrum De Dintel. Meerdere wijkbewoners hebben er dus profijt van.

6. Mogelijke belemmeringen of bevorderende factoren:

Voor het succes van de cursus (het aantal deelnemers overtreft al jaren het streefgetal) zijn verschillende verklaringen aan te dragen. Het vrijwillige karakter van de cursus is er één. Een tweede verklaring is dat de cursus zeer dichtbij huis is. Ten derde is de cursus nagenoeg gratis: de woningstichting vergoedt haar huurders wekelijks drie euro materiaalkosten, de gemeente subsidieert de overige kosten. Een vierde succesfactor is dat de cursus voor veel deelnemers een belangrijke sociale functie vervult. Mede daardoor zijn zij zeer gemotiveerd en is er nauwelijks verzuim.

7. Innovatieve waarde

Educatie wordt hier georganiseerd in dienst van een andere sector, te weten: wonen. Om het woongenot te optimaliseren en de zelfredzaamheid voor het wonen te vergroten krijgen mensen een cursus. Hierbij wordt gewerkt aan laaggeletterdheid dat taboedoorbrekend is opgezet daar het in dienst van het wonen staat.

8. Overdraagbaarheid / publicatie

Informatie over de cursus en het samenwerkingstraject is op te vragen bij de betreffende contactpersoon (zie hieronder).

9. Samenwerkingspartners: 4 mogelijke rollen

- Regisseur: Niet van toepassing.
- Initiatiefnemer: Woningstichting Den Helder.
- Organisatoren en uitvoerders: Woningstichting Den Helder, ROC Kop van Noord-Holland, WMD Opbouwwerk, Vrijwilligerscentrale en wijkcentrum De Dintel.

10. Rol lokale overheid

De gemeente zorgt dat financiering en uitvoering van het traject verankerd zijn in lokaal beleid en productovereenkomsten met de instellingen.

11. Bekostiging

De meeste activiteiten worden met reguliere middelen bekostigd.

12. Meer informatie

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

Loes Bout

ROC Kop van Noord-Holland

Postbus 165

1780 AD Den Helder

0223 - 61 12 60

boutloes@hotmail.com

Good Practice 3: Pilotproject Kruidenbuurt Eindhoven

Uitvoerende instelling: Woningcorporatie Trudo Eindhoven

Locatie: Kruidenbuurt in Eindhoven

1. Aanleiding

Trudo wil werkende weg ontdekken hoe en met wie het in stedelijk vernieuwingsgebied de sociaal-economische rol, waarvan Trudo vindt dat ze die heeft, kan invullen.

2. Probleemstelling

Trudo heeft veel bezit in oude stadswijken. Hier wonen veel bewoners die in een achterstandssituatie verkeren. Trudo heeft de Kruidenbuurt aangewezen als pilotgebied.

3. Doelstelling

Woningcorporatie Trudo wil een actieve bijdrage leveren aan het bevorderen van de sociale stijging van haar bewoners. Naast kerntaken op het terrein van wonen richt Trudo zich daarbij op het verbeteren van kansen van bewoners ten aanzien onderwijs, werk en inkomen, welzijn en vrijetijdsbesteding.

4. Doelgroep

De doelgroep bestaat uit de bewoners van de Kruidenbuurt.

5. Profijtgroep (bijvoorbeeld effecten op wijkniveau).

De wijk gaat er in zijn geheel op vooruit. De profijtgroep wordt daarom gevormd door alle wijkbewoners. Er zijn minder problemen in de wijk en de bewoners zijn zelfstandiger. Voor de gemeente is dit een voordeel. Ook voor Trudo zelf is het een voordeel.

6. Mogelijke belemmeringen of bevorderende factoren:

- Trudo is een nieuwkomer op het terrein van onderwijs, welzijn en zorg. Een nadeel daarvan is wellicht dat de organisatie als zodanig niet wordt gekend. Voordeel is wel dat de organisatie ook niet historisch is belast.
- De woningcorporatie is een belangrijke lokale speler. Men gaat er niet graag aan voorbij. Dit geeft een bepaalde 'macht', die je kunt inzetten om de goede dingen voor elkaar te krijgen.
- Voordeel is, dat er in de Kruidenbuurt maar één woningcorporatie is en dat is Trudo.
- Voordeel is ook dat er in de Kruidenbuurt een goede bewonersorganisatie aanwezig is. Alle activiteiten worden in overleg met de bewonersorganisatie geïnitieerd en ontwikkeld.
- De Kruidenbuurt is géén Vogelaarwijk. Het lijkt een belemmering maar dit werkt juist bevorderend. Trudo kan gewoon aan de slag gaan.

7. Innovatieve waarde

De werkwijze van Trudo is uniek. Anders dan bij bijvoorbeeld de krachtwijkenaanpak (waar op voorhand veel aandacht wordt besteed aan coalitievorming, samenwerkingsafspraken en afstemming van organisaties en instellingen rondom probleemthema's in een wijk) kiest Trudo een hands-on benadering waarbij concrete activiteiten worden uitgevoerd om specifieke doelen op de eerder genoemde drie terreinen te realiseren. Er zijn geen tevoren vastgelegde kaders, convenanten of samenwerkingsafspraken. Per activiteit wordt gekeken welke organisatie het beste bepaalde taken kan oppakken. Indien bepaalde zaken niet kunnen worden geregeld, omdat zich lacunes in de voorzieningsstructuur voordoen, neemt Trudo het voortouw in overleg met organisaties bij het zoeken naar oplossingen. Trudo wil op deze wijze een praktisch bruikbare aanpak ontwikkelen waarmee zij haar sociale rol in de samenleving kan vormgeven. Het is leren in en door de praktijk. Trudo staat voor een *integrale aanpak*. In de praktijk betekent dit dat Trudo initiatieven neemt op het gebied van:

- *Onderwijs:* de onderwijsactiviteiten zijn te onderscheiden in activiteiten om de volwasseneneducatie te stimuleren (Leerbonnen, 'Weer leren loket', achter de voordeur gesprekken met onder meer aandacht voor leren, cursussen uitgevoerd in de wijk) en activiteiten gericht op schoolgaande kinderen (Weekendschool, huiswerkbegeleiding, Loopbaanproject op basisschool de Zevensprong) en activiteiten gericht op 0-4 jarigen (VoorleesExpress bij allochtone gezinnen, voor- en vroegschoolse educatie).

- *Welzijn en vrijetijdsbesteding*: opzetten van een wijkrestaurant, faciliteren jongeren- en kinderactiviteiten, introductie wijkverpleegkundige.
- *Werk en Inkomen*: buurtgerichte re-integratie, gerichte inkomensondersteuning, Buurtbeheerproject.

8. Overdraagbaarheid / publicatie

Trudo geeft een digitale nieuwsbrief uit (Nieuwsbrief Emancipatie Trudo). Daarnaast overweegt Trudo een beschrijving te laten maken van de methodiek van de Kruidenbuurtaanpak.

9. Samenwerkingspartners: 4 mogelijke rollen

- Regisseur: Trudo.
- Initiatiefnemer: Trudo. Per project is er een mede-initiatiefnemer: een basisschool, een ROC, het welzijnswerk.
- Organisator: Trudo en / of andere maatschappelijke instelling, per activiteit verschillend.
- Uitvoerder: Per project zijn er verschillende uitvoerders, zoals ROC, basisschool, kinderopvangorganisatie, welzijnswerk.

10. Rol lokale overheid

Trudo heeft een stuurgroep samengesteld met de bedoeling om alle activiteiten in de buurt af te stemmen en een gezamenlijke focus te bewerkstelligen. Daarin is de gemeente op bestuurlijk en ambtelijk niveau vertegenwoordigd.

In de uitvoeringspraktijk wordt veel samengewerkt met de wijkcoördinator van de gemeente.

11. Bekostiging

De meeste activiteiten worden met reguliere middelen bekostigd. Voor een aantal activiteiten zijn externe subsidies aangevraagd (en verkregen). En in enkele activiteiten investeert Trudo zelf.

12. Meer informatie

Voor meer informatie kunt u terecht bij René Toemen, Programmamanager Emancipatie van Woningbouwvereniging Trudo, 040-2359815, rtoemen@trudo.nl.

Good Practice 4: Buurtacademies in Midden-Drenthe

Uitvoerende instellingen: Drenthe College en Stichting Welzijn Midden-Drenthe

Locatie: Kernen in Midden-Drenthe

1. Aanleiding

De afgelopen jaren is er in Midden Drenthe een bijzondere tak gegroeid aan de boom die volwasseneneducatie heet. Door middel van de zogeheten Buurtacademie is een succesvolle poging gedaan om leren op een plezierige en laagdrempelige wijze dichterbij de mensen te brengen. Het is zelfs de opzet dat de Buurtacademie inspeelt op de leerbehoefte van bewoners in dorpen en buurtschappen.

De succesformule van de Buurtacademie in Midden Drenthe is niet onopgemerkt gebleven. Onderwijsinstellingen, gemeenten en welzijnsinstellingen elders zijn benieuwd naar uitgangspunten en organisatieopzet van de Buurtacademie.

Het voorbeeld van laagdrempelige volwasseneneducatie werkt kennelijk inspirerend.

2. Probleemstelling

Het educatieve aanbod was te weinig afgestemd op de behoeften van de bewoners en moest dichterbij bewoners worden verzorgd, zodat rendement en bereik vergroot werden.

3. Doelstelling

Een leven lang leren in je eigen leefomgeving is de doelstelling van de Buurtacademie.

De Buurtacademie is een op maat gesneden educatief aanbod dat in het dorp of de buurt wordt uitgevoerd. De vraag van bewoners is leidend voor het vormgeven van het aanbod. Samenwerkende organisaties in de dorpen formuleren gezamenlijk het aanbod en zijn samen met de professionele uitvoerders verantwoordelijk voor de uitvoering.

4. Doelgroep

De doelgroep bestaat uit de bewoners van de kernen in Midden-Drenthe

5. Profijtgroep (bijvoorbeeld effecten op wijkniveau).

Alle wijkbewoners van de kernen in Midden-Drenthe hebben de gelegenheid tot deelname aan de georganiseerde educatieve trajecten

6. Mogelijke belemmeringen of bevorderende factoren:

Er is in de dorpen een werkgroep Buurtacademie om aan te sluiten bij de plaatselijke infrastructuur en gebruik te maken van de achterban van de lokale instellingen. In de kleine kernen wordt gestreefd naar een vertegenwoordiging van:

- Dorpsbelangen / plaatselijk belang / wijkorganisatie;
- Plaatselijk welzijnsbestuur;
- Basisonderwijs;
- Peuterspeelzaal.

In de grote kernen zien we ook andere samenwerkingspartners, zoals de bibliotheek.

Er is daarnaast in elke kern één contactpersoon die plaatselijk eindverantwoordelijk is en contacten onderhoudt met de uitvoerder(s).

7. Innovatieve waarde

Op zeer laagdrempelige wijze wordt een op maat gesneden educatief aanbod voor bewoners gecreëerd dat afgestemd is op hun behoeften en de lokale situatie.

Lokale partijen worden hier als één van de belangrijkste samenwerkingspartners actief bij betrokken.

8. Overdraagbaarheid / publicatie

Drenthe College heeft een handboek Buurtacademies in Drenthe ontwikkeld, waar alle benodigde informatie (om dit project te kunnen starten) verzameld en beschreven is.

9. Samenwerkingspartners: 4 mogelijke rollen

- Regisseur: Gemeente Midden-Drenthe.
- Initiatiefnemer: Drenthe College.

- Organisatoren en Uitvoerders: Drenthe College en Stichting Welzijn Midden-Drenthe.

10. Rol lokale overheid

De gemeente zorgt dat financiering en uitvoering van het traject verankerd zijn in lokaal beleid en productovereenkomsten met de instellingen.

11. Bekostiging

De meeste activiteiten worden met gemeentelijke WEB-gelden bekostigd.

12. Meer informatie

Voor meer informatie kunt u terecht bij Mariëtte Steenhuis van het Drenthe College, met.steenhuis@drenthecollege.nl / 0592-304304

Good Practice 5: De WIJK Academie

Uitvoerende instellingen: 8 Vormings- en Ontwikkelingsorganisaties in Rotterdam (V&O): COS Rijnmond & Midden-Holland, DoeZelfSchool, Dona Daria, Stichting Leer- en Ontmoetingsproject voor Vrouwen, NIVON, Pluspunt expertisecentrum voor senioren, Scala en Volksuniversiteit Rotterdam

Ondersteunende instelling: Bureau Van Donkelaar (coördinator WIJK Academie)

Locatie: Rotterdam

1. Aanleiding

Begin 2007 is een expertmeeting gehouden over de innovatie van het Vormings- en Ontwikkelingswerk (V&O) in Rotterdam. Hieruit zijn vier aanbevelingen voortgekomen. Het V&O maakt meer verbindingen met en tussen sociale groepen, tussen de instellingen onderling als ook met andere instellingen, brengt meer samenhang in het activiteitenpakket en is meer zichtbaar en bereikbaar in de wijken.

2. Probleemstelling

Het beleid van Rotterdam is gericht op 'meedoen'. Door meer mee te doen verbeteren de Rotterdammers hun individuele maatschappelijke positie (*sociale mobiliteit*) en komt er meer verbinding tussen Rotterdammers tot stand (*sociale cohesie en integratie*). Het gaat hier om een proces van individuele ontwikkeling en het proces van verbinding. Ontwikkelen en verbinden 'moet je leren' en 'wil je zelf richting geven'. Niet iedereen heeft echter (alle) kennis en vaardigheden in huis, heeft toegang tot de benodigde informatie, kent de eigen leerwensen en niet iedereen is vertrouwd met leren.

3. Doelstelling

Ten eerste realiseert de WIJK Academie een decentraal aanbod van V&O-leeractiviteiten dat een brug slaat tussen 'de eisen van de maatschappij' en 'de leerwensen en -situatie van de bewoners'. Ten tweede legt de WIJK Academie verbindingen tussen de V&O-organisaties en organisaties in de wijk waardoor een samenhangend totaal activiteitenpakket ontstaat waar bewoners meer profijt van hebben.

4. Doelgroep

De activiteiten van de WIJK Academie zijn bedoeld voor bewoners die in de wijk wonen en / of werken en organisaties en professionals die in de wijk actief zijn.

5. Profijtgroep (bijv. effecten op wijkniveau)

Ten eerste kunnen bewoners zich persoonlijk verder ontplooiën en daarmee hun zelfvertrouwen, zelfbeeld en hun eigen kwaliteiten vergroten en verbreden (*zelfontplooiing*), zich verder ontwikkelen en daarmee hun maatschappelijke positie versterken en verbreden (*zelfontwikkeling en sociale mobiliteit*) en meer gaan participeren en integreren (*sociale cohesie*). Ten tweede worden de leeractiviteiten zo gemaakt dat zowel de 'sociaal zwakkere' als de 'sociaal sterkere' bewoners er aan deelnemen. De 'sterkeren' doen hiermee een extra leerervaring op doordat ze bijvoorbeeld uitgedaagd worden om hun capaciteiten te benutten om de wijk beter te maken of de 'zwakkeren' een steun in de rug te bieden.

6. Mogelijke belemmeringen of bevorderende factoren

Het bundelen van de verschillende expertises van de 8 V&O-organisaties biedt kansen om een leeraanbod 'op maat' te maken dat verder reikt dan het aanbod van de individuele organisaties. Aandacht is er voor het inventariseren van leerwensen van bewoners, het goed (leren) organiseren en richten van alle betrokken organisaties om een gezamenlijk aanbod te ontwikkelen en de balans tussen het aansluiten bij bestaande initiatieven en de profilering van de WIJK Academie zelf. Ook is er aandacht voor het proces van samenwerken. De verschillende organisatieculturen en -structuren mogen geen belemmering vormen in het geheel. De uitdaging is om over de organisatiegrenzen heen te (leren) kijken en te handelen vanuit het belang van de bewoners en niet vanuit het individuele organisatiebelang.

7. Innovatieve waarde

De innovatieve waarde van de WIJK Academie is de bundeling van expertises van 8 V&O-organisaties die een vraaggericht en gezamenlijk aanbod van leeractiviteiten ontwikkelen gebaseerd op leervragen van bewoners in samenwerking met instellingen in de wijk en het ROC Zadkine.

8. Overdraagbaarheid / publicatie

De werkwijze en ervaringen van de WIJK Academie worden in een evaluatieverslag / brochure beschreven en komt op de website beschikbaar.

9. Samenwerkingspartners: 4 mogelijke rollen

Regisseur: Bureau Van Donkelaar
Initiatiefnemers: 8 V&O-organisaties in Rotterdam (zie hierboven)
Organisator: Stichting WIJK Academie
Uitvoerder: Uitvoerders van de 8 V&O-organisaties, ROC Zadkine en eventueel van andere organisaties (op vraag van de WIJK Academie)

10. Rol lokale overheid

De gemeente Rotterdam ondersteunt de WIJK Academie politiek en financieel.

11. Bekostiging

De WIJK Academie ontvangt een subsidie van de gemeente Rotterdam en fondsbijdragen van de Stichting voor Volkshogeschoolwerk in Nederland en de stichting Bevordering van Volkskracht.

12. Aanbod van ondersteunende instelling (indien betrokken)

Bureau Van Donkelaar, een projectenbureau dat gespecialiseerd is in sociale activeringsprojecten, levert de coördinator voor de WIJK Academie. De taak van de coördinator is procesmanagement.

13. Meer informatie

Stichting de WIJK Academie. Postadres: LOV, Ungerplein 2, flat 5, 3033 BR Rotterdam.
www.wijkacademie-rotterdam.nl

Contactpersonen:

Ilse van Donkelaar (coördinator): 06-41362309 iavandonkelaar@planet.nl

Gerda Nijssen (voorzitter): 010-4659296 g.nijssen@donadaria.nl